

Міщуха Л. П.<https://orcid.org/0000-0001-7144-3245>

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ГРУПОВОЇ ПСИХОТЕРАПІЇ У РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ ІЗ ЗАЛЕЖНОЮ ПОВЕДІНКОЮ

У статті здійснено теоретичний аналіз концептуальних підходів до групової психотерапії у реабілітації осіб із залежною поведінкою, що дає змогу узагальнити сучасні наукові уявлення про її роль і функціональні можливості. Автор обґрунтовує переваги групових форм роботи з особами з адиктивною поведінкою порівняно з індивідуальною психотерапією, розкриває специфіку психотерапевтичних груп і груп взаємодопомоги, наголошуючи на їх взаємодоповнюванні у системі комплексної реабілітації осіб із залежною поведінкою.

Розглянуто основні теоретичні напрями групової психотерапії, зокрема психодинамічний, когнітивно-поведінковий, гуманістично-екзистенційний та системний, кожен із яких акцентує різні рівні детермінації залежної поведінки та специфічні механізми терапевтичних змін у процесі групової взаємодії. Показано, що психодинамічний підхід розкриває роль несвідомих конфліктів, перенесення і групової динаміки; когнітивно-поведінковий – механізми модифікації дисфункціональних переконань і поведінкових патернів; гуманістично-екзистенційний – значення особистісного зростання, автентичності, відповідальності та прийняття; системний – вплив групових норм, ролей і міжособистісних взаємодій на процес реабілітації. Окремо відзначено значущість програм типу «12 кроків» як прикладу структурованого групового підходу, що поєднує психологічні, духовні та соціальні ресурси відновлення і відіграє важливу роль у підтримці тривалої ремісії. Підкреслено інтегративний характер сучасного розуміння групової психотерапії, яка розглядається як комплексний чинник реабілітації осіб із залежною поведінкою, здатний поєднувати різні теоретичні підходи в єдину систему психотерапевтичного впливу. Зроблено висновок, що ефективність групової психотерапії в роботі з адиктивними розладами зумовлена її здатністю забезпечувати багатовимірні зміни на когнітивному, емоційному, поведінковому та соціальному рівнях функціонування особистості.

Ключові слова: залежна поведінка, особи із залежною поведінкою, група, групова взаємодія, групова динаміка, реабілітація, групові методи роботи у реабілітації, групова психотерапія, концептуальні підходи.

Постановка проблеми. Залежність становить одну з найбільш актуальних медико-психологічних і соціальних проблем сучасного суспільства. Її наслідки не обмежуються порушенням соматичного здоров'я, а охоплюють глибинні зміни психічного функціонування особистості, деформацію системи міжособистісних відносин, зниження рівня соціальної адаптації та істотне погіршення якості життя.

Залежна поведінка розглядається як складний біопсихосоціальний феномен, у структурі якого інтегруються порушення емоційної регуляції, когнітивних процесів і соціального функціонування. Вона відображає системні зміни особистісної організації, що охоплюють як внутрішньоособистісний, так і міжособистісний рівні регуляції поведінки та взаємодії із соціальним середовищем.

У сучасній психологічній науці групова психотерапія розглядається як один із ефективних напрямів реабілітаційної роботи з особами із залежною поведінкою, оскільки забезпечує поєднання індивідуально-психологічних і соціально-психологічних механізмів змін. Теоретичне осмислення її концептуальних засад є необхідною умовою для розуміння процесів психологічного відновлення, формування ресурсів саморегуляції та підвищення адаптаційного потенціалу особистості в умовах подолання адиктивних порушень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У зарубіжній психології та психотерапії фундаментальні концептуальні основи групової роботи розроблено у працях І. Ялома, М. Леща, Дж. Корея [7; 15], які визначили ключові

терапевтичні фактори, що забезпечують особистісні зміни в умовах групи. Психодинамічний напрям представлений роботами Вурсмера Г. [14]; когнітивно-поведінковий – дослідженнями А. Бека, Г. А. Марлатта, Д. М. Донована [6; 12], гуманістично-екзистенційний – працями К. Роджерса, В. Франкла [9; 13]. Системний підхід (Д. Джонсон, Р. Джонсон) [10] акцентує увагу на взаємодії особистості із соціальним середовищем як детермінанті формування та підтримання залежної поведінки. Окремі сучасні дослідження (Г. Берлінгейм, Б. Штраус, А. Джойс) [7] підтверджують високу ефективність групової психотерапії при розладах вживання психоактивних речовин, підкреслюючи значущість групової згуртованості та взаємної підтримки як основних механізмів терапевтичних змін.

У вітчизняній психологічній науці проблема адиктивної поведінки розглядається у працях О. Лещинської [3], де акцент зроблено на психологічній природі залежностей, механізмах їх формування, профілактиці та корекції у різних вікових групах. Л. Міщиха та Н. Чернявська [4] аналізують структуру адиктивної поведінки, мотиваційні механізми та особливості самосвідомості осіб із залежністю. О. Климишин та Н. Матейко [2; 3] зосереджуються на духовно-психологічних та екзистенційних аспектах адикції, розглядаючи її як наслідок внутрішньої дисгармонії, втрати смисловитих орієнтацій і кризи ціннісної сфери. Д. Старков [5] досліджує мотиваційні механізми залучення до терапії та чинники ефективності реабілітаційного процесу при хімічних залежностях.

Таким чином, аналіз сучасних зарубіжних і вітчизняних досліджень свідчить про багатовимірність розуміння залежної поведінки та різноманітність концептуальних підходів до її подолання. Водночас існує потреба систематизації теоретичних підходів до групової психотерапії, які застосовуються у реабілітації осіб із залежною поведінкою, що зумовлює актуальність і наукову доцільність подальшого дослідження зазначеної проблематики.

Постановка завдання. Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні ролі групових методів роботи з особами із залежною поведінкою та у визначенні основних концептуальних підходів до групової психотерапії в їхній реабілітації.

Виклад основного матеріалу. Сучасні підходи до психотерапії осіб з уязвленою поведінкою ґрунтуються на інтеграції індивідуальної та групової форм психологічної роботи, кожна

з яких виконує специфічні функції та спрямована на розв'язання різних за змістом і рівнем складності психотерапевтичних завдань. У межах психологічної реабілітації особливої ваги набуває клініко-психологічна маршрутизація, що передбачає науково обґрунтований вибір оптимального виду допомоги з урахуванням актуального психічного стану особи, ступеня сформованості залежної поведінки, рівня критичності, ресурсів саморегуляції та мотивації до змін [1, с. 228].

Не заперечуючи одна одну, а навпаки – взаємодоповнюючи, індивідуальна та групова форми психотерапевтичної роботи істотно розширюють терапевтичний потенціал реабілітаційного процесу, забезпечуючи комплексний вплив як на внутрішньоособистісні, так і на міжособистісні детермінанти уязвленої поведінки. Індивідуальна психотерапія створює умови для глибокого опрацювання особистісних конфліктів, травматичного досвіду, когнітивних і емоційних дисфункцій, тоді як групова форма сприяє формуванню соціальних навичок, корекції міжособистісних установок та інтеграції нового досвіду взаємодії [7].

Ефективність психотерапевтичного впливу у груповому форматі значною мірою зумовлюється специфікою групових процесів і механізмів, насамперед феноменами групової динаміки, взаємної ідентифікації, соціального навчання та емоційної підтримки.

Таким чином, групова психотерапія виступає не лише формою організації психологічної допомоги, а й самостійним терапевтичним чинником, здатним активізувати ресурси самосвідомості, відповідальності та соціальної адаптації осіб з уязвленою поведінкою у процесі психологічної реабілітації.

Груповий формат психологічної роботи має низку суттєвих переваг у порівнянні з індивідуальною психотерапією, що зумовлено специфікою групової взаємодії та дією універсальних терапевтичних факторів. Насамперед, значущим є феномен універсальності переживань, описаний у працях І. Ялома, який полягає в усвідомленні учасниками того, що їхні проблеми не є унікальними чи ізольованими. Формування установки «я не один у своїй проблемі» («всі в одному човні») сприяє корекції дисфункціональних переконань типу «моя проблема найважча», «інші мене не розуміють», що, своєю чергою, знижує рівень психологічної ізоляції, сорому та стигматизації. Усвідомлення спільності досвіду послаблює дію захисних механізмів, підвищує відкритість і сприяє глибшому саморозкриттю та особистісним змінам.

Важливою перевагою групового формату є можливість задоволення базових емоційних потреб особистості через міжособистісну взаємодію, зокрема потреби бути почутим, отримати емоційну підтримку та пережити досвід безпечного обговорення власних почуттів і труднощів. У межах групи створюються умови для формування коригувального емоційного досвіду, що має терапевтичне значення для осіб із порушеними моделями прив'язаності та міжособистісного функціонування.

Групова форма роботи сприяє набуттю та вдосконаленню навичок міжособистісної взаємодії, комунікації, емпатійного слухання й конструктивного вираження емоцій, що є особливо важливим у контексті подолання труднощів у сфері міжособистісних стосунків та соціальної адаптації. Крім того, група створює умови для отримання зворотного зв'язку в безпечній («екологічній») формі, що сприяє усвідомленню власних поведінкових патернів без психотравматизації. Суттєвим є також потенціал групової роботи у корекції міжособистісних установок. Взаємодія з іншими учасниками дозволяє виявити та поступово трансформувати неадаптивні когнітивно-поведінкові схеми, що підтримують дезадаптивні форми поведінки. Паралельно активізуються процеси самодослідження, рефлексії та переосмислення Я-концепції, що сприяє розвитку самосвідомості та підвищенню рівня особистісної інтегрованості.

Групова динаміка, а також спостереження за досвідом інших учасників і їхніми успіхами, виступають важливими чинниками підвищення мотивації до змін, формування відповідальності та залученості до терапевтичного процесу. У цьому контексті група функціонує як середовище соціального навчання, де відбувається моделювання конструктивних способів поведінки, подолання труднощів і міжособистісної взаємодії.

Окремо слід відзначити можливість формування в групі навичок взаємодопомоги, коли учасники не лише отримують підтримку, але й активно її надають іншим, розвиваючи емпатію, здатність до нереклексивного та активного слухання, а також відповідальність за спільний процес.

Особливо ефективною груповою формою психотерапевтичної роботи є в контексті реабілітації осіб із залежною поведінкою. У цій сфері застосовуються гомогенні терапевтичні групи, які формуються за принципом спільності проблематики та рівня порушень.

У сучасній адиктологічній практиці групові форми роботи з особами із залежною поведінкою

представлені двома різними типами груп: психотерапевтичними групами та групами взаємодопомоги, які відрізняються за рівнем професійного керівництва, цілями та механізмами психологічного впливу.

Психотерапевтична група є формою групової психотерапії, яка здійснюється під керівництвом кваліфікованого фахівця у сфері психічного здоров'я (психолога, психотерапевта або психіатра). Основною метою такої групи є цілеспрямована психологічна корекція та реабілітація, що охоплює опрацювання особистісних конфліктів, дисфункціональних когнітивних схем, емоційних порушень і міжособистісних труднощів. У межах психотерапевтичної групи використовуються структуровані методи впливу (когнітивно-поведінкові, психодинамічні та ін.), а груповий процес є інструментом терапевтичних змін, які забезпечуються професійною фасилітацією.

Натомість групи взаємодопомоги (peer-led groups) не належать до системи професійної психотерапії. Їх функціонування базується на принципі рівності учасників і взаємної підтримки осіб із спільним досвідом залежної поведінки. Класичним прикладом є спільноти типу «Анонімні Алкоголіки», які ґрунтуються на 12-кроковій програмі одужання [2; 11]. У таких групах ведучим виступає учасник із власним досвідом залежності, який перебуває у стані стійкої ремісії, а основним механізмом впливу є обмін життєвим досвідом, емоційна підтримка, ідентифікація та соціальне навчання.

Таким чином, ключова відмінність між зазначеними форматами полягає у тому, що психотерапевтична група передбачає професійно організований терапевтичний процес із цілеспрямованим психологічним впливом, тоді як групи взаємодопомоги функціонують як форма соціальної підтримки та саморегуляції, без застосування професійних психотерапевтичних інтервенцій. Водночас обидва формати можуть бути взаємодоповнювальними у системі комплексної реабілітації осіб із залежною поведінкою.

Розглянемо концептуальні підходи до групової психотерапії у реабілітації осіб із залежною поведінкою (табл. 1).

Психодинамічний підхід інтерпретує групову психотерапію осіб із залежною поведінкою як простір актуалізації несвідомих конфліктів, афективної напруги та повторюваних моделей міжособистісної взаємодії, що лежать в основі формування та підтримання адиктивної поведінки. У межах цього підходу залежність розглядається

Основні концептуальні підходи до групової психотерапії у реабілітації осіб із залежною поведінкою

Підхід	Теоретична основа	Ключовий фокус у залежності	Роль групової психотерапії	Основні механізми роботи
Психодинамічний	Несвідомі конфлікти, ранній досвід, внутрішні об'єктні відносини. Психодинамічна психотерапія	Внутрішні конфлікти, захисні механізми, емоційна регуляція	Простір прояву та усвідомлення несвідомих сценаріїв у взаємодії	Трансфер, контрансфер, інсайт, інтерпретація, емоційне опрацювання
Когнітивно-поведінковий (КПТ)	Когнітивні схеми та теорія навчання. Когнітивно-поведінкова терапія	Дисфункційні думки, поведінкові патерни, рецидиви	Соціальне навчання, тренування навичок самоконтролю	Когнітивна реструктуризація, моделювання, підкріплення
Гуманістично-екзистенційний	Феноменологія, теорія особистісного зростання. Гуманістична психологія	Сенс, автентичність, відповідальність, Я-концепція	Безпечний простір саморозкриття і прийняття	Емпатія, безумовне прийняття, катарсис, саморефлексія
Системний	Теорія соціальних систем і взаємодії. Системна сімейна терапія	Соціальні ролі, комунікація, сімейні патерни	Мікромодель соціального середовища для відпрацювання взаємодії	Зворотний зв'язок, ресоціалізація, корекція ролей, комунікативне навчання

як спосіб захисту від нестерпних афектів, насамперед сорому, провини, тривоги та внутрішньої порожнечі, які не можуть бути інтегровані Я-структурою.

У груповому форматі відтворюються ранні об'єктні відносини, а також актуалізуються примітивні захисні механізми (заперечення, проєкція, розщеплення, раціоналізація), які підтримують компульсивний характер залежної поведінки. Група створює умови для поступового усвідомлення цих захистів через взаємодію з іншими учасниками та отримання зворотного зв'язку, що виконує функцію «соціального дзеркала».

Особливого значення набувають феномени перенесення та контрперенесення, які у груповій психотерапії проявляються не лише щодо терапевта, але й у взаєминах між учасниками групи, відтворюючи типові патерни значущих стосунків. У цьому процесі афективні реакції, пов'язані із соромом і вразливістю, можуть бути як повторно активовані, так і поступово інтегровані в більш зрілу систему саморегуляції. Залежна поведінка розглядається [14] як захисна організація психіки, спрямована на уникнення переживання глибокого сорому та внутрішнього конфлікту, тоді як психотерапевтичний процес у групі сприяє деконструкції цих захистів і формуванню більш інтегрованої самосвідомості та здатності до афективної регуляції без використання психоактивної речовини або компульсивної поведінки.

Когнітивно-поведінковий підхід зосереджується на ролі дисфункціональних переконань, автоматичних думок та стійких поведінкових патернів, що підтримують адиктивну поведінку. Залежність у межах цього підходу розглядається як результат засвоєних когнітивних схем і поведінкових стратегій, які закріплюються через механізми підкріплення та уникнення дискомфорту.

У груповому форматі психотерапія виступає як середовище соціального навчання, де відбувається взаємне моделювання поведінки, обмін досвідом і когнітивна реструктуризація. Як підкреслює А. Бек, зміна автоматичних думок і базових переконань є ключовим механізмом терапевтичного впливу, що дозволяє модифікувати емоційні реакції та поведінкові патерни [6]. У груповій роботі це підсилюється завдяки зворотному зв'язку від інших учасників, що сприяє усвідомленню когнітивних викривлень та формуванню альтернативних способів реагування.

Окремого значення набуває розвиток навичок самоконтролю, профілактики рецидивів та формування адаптивних стратегій подолання стресу. У межах когнітивно-поведінкових програм для осіб із залежною поведінкою наголошується на необхідності поєднання когнітивної реструктуризації з поведінковими техніками саморегуляції [12].

Гуманістично-екзистенційний підхід розглядає групову психотерапію як простір особистісного зростання, відновлення суб'єктності та

формування автентичних міжособистісних взаємин. У центрі уваги перебуває цілісність особистості, її здатність до саморефлексії, усвідомленого вибору та побудови життєвих смислів. Груповий процес у цьому підході створює умови для безпечного саморозкриття, розвитку емпатії та формування атмосфери прийняття, що, за К. Роджерсом, є базовою умовою особистісного зростання [13]. У такому середовищі знижується рівень психологічного захисту, що дозволяє актуалізувати глибинні переживання та сприяє інтеграції Я-образу. І. Ялом підкреслює, що до ключових екзистенційних факторів групової психотерапії належать усвідомлення відповідальності, кінцівки існування та пошук смислу, які є особливо значущими у роботі із залежною поведінкою, оскільки адикція часто виконує функцію уникнення екзистенційної тривоги [15].

Системний підхід інтерпретує залежну поведінку як результат порушень у системі соціальних зв'язків, комунікативних ролей і норм взаємодії. Особистість розглядається не ізольовано, а як елемент соціальних систем, які можуть як підтримувати, так і трансформувати адиктивні патерни поведінки.

У цьому контексті групова психотерапія концептуалізується як модель мікросоціального середовища, у якому відтворюються типові міжособистісні сценарії та комунікативні патерни. Це створює умови для їх усвідомлення, корекції та формування більш адаптивних способів взаємодії [10]. Таким чином, групова психотерапія виконує не лише терапевтичну, але й ресоціалізуючу функцію, сприяючи відновленню соціальної компетентності та інтеграції особистості в систему соціальних відносин без опори на адиктивну поведінку.

У межах системного підходу його практична реалізація здійснюється через системну сімейну

психотерапію, яка розглядає залежну поведінку як симптом порушеного функціонування сімейної системи, що проявляється у дисфункційних комунікативних патернах, ролях і межах між її членами. Особистість із залежною поведінкою при цьому розглядається не ізольовано, а як елемент сімейної системи, у межах якої адиктивний симптом може виконувати стабілізуючу функцію та підтримувати системний гомеостаз.

У цьому контексті групова психотерапія, зокрема багатосімейні терапевтичні групи, виступає як форма системної інтервенції, що створює умови для відтворення та аналізу типових сімейних сценаріїв взаємодії, усвідомлення співзалежних ролей і трансформації дисфункціональних моделей комунікації. Це сприяє формуванню більш адаптивної структури взаємин, зниженню ризику рецидиву та стабілізації процесу реабілітації осіб із залежною поведінкою.

Висновки. Проведене теоретичне узагальнення дає підстави розглядати групову психотерапію в системі реабілітації осіб із залежною поведінкою як складне багаторівневе явище, інтерпретація якого здійснюється в межах різних науково-методологічних підходів. Кожен із них фокусується на певному вимірі функціонування особистості – від динаміки внутрішніх психічних процесів до закономірностей соціальної взаємодії та механізмів регуляції поведінкових реакцій. Отже, сукупність розглянутих концептуальних підходів репрезентує різні теоретичні вектори осмислення групової психотерапії в реабілітаційному процесі осіб із залежною поведінкою. Їх інтеграція створює методологічні передумови для цілісного розуміння групової психотерапії як інструменту особистісних змін, відновлення соціального функціонування та узгодження психологічного досвіду осіб із залежностями.

Список літератури:

1. Гасюк М., Мицкан Т., Міщиха Л. Психодіагностичні критерії формування терапевтичних груп у системі психологічної реабілітації осіб із травматичним досвідом. *Psychology Travelogs*. 2026, № 2. С. 224–247. <https://doi.org/10.31891/PT-2026-2-21>
2. Климишин О. І., Лещинська О. Е., Міщиха Л. П. Практика християнсько-психологічного супроводу: інноваційність та результативність. *Габітус*. 2025. Т.2, № 77. С. 51-57. DOI <https://doi.org/10.32782/hbts.77.2.9>
3. Міщиха Л. П., Лещинська О. А., Климишин О. І., Матейко Н. М. Духовно-екзистенційні витоки адиктивної поведінки особистості. *Наукові перспективи*. 2025. № 8(62) С.1471-1472. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-8\(62\)](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-8(62))
4. Міщиха Л. П., Чернявська Н. В. Психологічні передумови конструювання моделі самосвідомості чоловіків з алкогольною залежністю. *Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки*. 2025. Вип. 25. С. 113–120. <https://doi.org/10.30970/PS.2025.25.13>
5. Організація соціально-психологічної реабілітації uzалежнених осіб: наук.-метод. посіб. / за ред. Д. Ю. Старкова, Н. Ю. Максимової. К.: 7БЦ, 2023. 680 с.
6. Beck, J. S. Cognitive behavior therapy: Basics and beyond. New York: Guilford Press. 2011. 413 p.

7. Burlingame G. M., Strauss B., Joyce A. S. Change mechanisms and effectiveness of small group treatments. *Bergin and Garfield's Handbook of Psychotherapy and Behavior Change* / ed. M. J. Lambert. Hoboken, NJ : John Wiley & Sons, 2013. P. 640–689.
8. Corey G. Theory and practice of group counseling. Boston, MA : Cengage Learning. 2016. 480 p.
9. Frankl V. E. Man's search for meaning. New York: Washington Square Press. 1985. 165 p.
10. Johnson D. W., Johnson F. P. *Joining Together: Group Theory and Group Skills*. Boston, MA : Pearson Education Limited. 2013. 656 c.
11. Kelly J., Humphreys K., Ferri M. Alcoholics Anonymous and other 12-step programs. *Cochrane Database of Systematic Reviews*. 2020. № 3. P. 30–40
12. Marlatt G. A., Donovan D. M. Relapse prevention: Maintenance strategies in the treatment of addictive behaviors. New York: Guilford Press. 2005. 416 p.
13. Rogers C. R. *A way of being*. Boston: Houghton Mifflin. 1980. 395 p.
14. Wurmser H. D. *The Hidden Dimension: Psychodynamics of Compulsive Drug Use*. New York : J. Aronson, 1978. 635 p.
15. Yalom I. D., Leszcz M. *The theory and practice of group psychotherapy*. New York : Basic Books. 2005. 688 p.

Mishchukha L. P. CONCEPTUAL APPROACHES TO GROUP PSYCHOTHERAPY IN THE REHABILITATION OF INDIVIDUALS WITH ADDICTIVE BEHAVIOR

The article presents a theoretical analysis of conceptual approaches to group psychotherapy in the rehabilitation of individuals with addictive behavior, which makes it possible to generalize contemporary scientific understanding of its role and functional capabilities. The author substantiates the advantages of group forms of work with individuals exhibiting addictive behavior compared to individual psychotherapy, and explores the specificity of therapeutic groups and self-help groups, emphasizing their complementarity within a comprehensive rehabilitation system for individuals with addictive behavior.

The main theoretical orientations of group psychotherapy are examined, including psychodynamic, cognitive-behavioral, humanistic-existential, and systemic approaches, each of which emphasizes different levels of determination of addictive behavior and specific mechanisms of therapeutic change within group interaction. It is shown that the psychodynamic approach reveals the role of unconscious conflicts, transference, and group dynamics; the cognitive-behavioral approach focuses on the modification of dysfunctional beliefs and behavioral patterns; the humanistic-existential approach emphasizes personal growth, authenticity, responsibility, and acceptance; and the systemic approach highlights the influence of group norms, roles, and interpersonal interactions on the rehabilitation process.

Special attention is given to 12-step programs as an example of a structured group approach that integrates psychological, spiritual, and social recovery resources and plays an important role in maintaining long-term remission. The integrative nature of contemporary understanding of group psychotherapy is emphasized, viewing it as a complex factor in the rehabilitation of individuals with addictive behavior, capable of combining different theoretical approaches into a unified system of psychotherapeutic intervention. It is concluded that the effectiveness of group psychotherapy in the treatment of addictive disorders is determined by its ability to ensure multidimensional changes at the cognitive, emotional, behavioral, and social levels of personality functioning.

Keywords: *addictive behavior; individuals with addictive behavior; group, group interaction, group dynamics, rehabilitation, group methods in rehabilitation, group psychotherapy, conceptual approaches.*

Дата першого надходження статті до видання: 01.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 23.07.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 07.09.2026